

1

Scopul, Tema și Autorul cărții Apocalipsa

Prin formă, simbolism, scop și semnificație, cartea Apocalipsei este de o frumusețe ce nu poate fi descrisă în cuvinte. Unde, în toată literatura, putem găsi ceva care să întrecă descrierea măreață a Fiului omului umblând în mijlocul celor șapte sfeșnice de aur (Apoc. 1:12–20), sau portretul viu al lui Christos, Cel Credincios și Adevărat, mergând spre biruință, călare pe un cal alb, îmbrăcat cu o haină stropită cu sânge, urmat de oștirile cerului (19:11–16)? Unde mai găsim un contrast mai puternic decât acela dintre pieirea Babilonului, pe de o parte, și bucuria Ierusalimului de aur, pe de altă parte (18:19; 21:22)? Și unde sunt tronul așezat în cer și fericirea vieții cerești zugrăvite într-un mod mai liniștit și simplu, dar frumos tocmai prin această simplitate (4:2–5:14; 7:13–17)? Ce bogăție de mângâiere; ce pătrundere a viitorului; mai presus de toate, ce descoperire a dragostei lui Dumnezeu sunt cuprinse în cuvintele profeției acestei cărți!

1. Scopul cărții

În esență, scopul cărții Apocalipsei este acela de a mângâia Biserica în lupta ei împotriva forțelor răului. Ea este plină de ajutor și mângâiere

pentru creștinii persecutați și suferinzi. Lor li se oferă asigurarea că Dumnezeu le vede lacrimile (Apoc. 7:17; 21:4); rugăciunile lor au influență asupra evenimentelor mondiale (8:3–4), iar moartea lor este prețioasă în ochii Săi. Victoria lor finală este asigurată (15:2); sângele lor va fi răzbunat (19:2); Christosul lor trăiește și domnește în vecii vecilor. El guvernează lumea în interesul Bisericii Sale (5:7–8). El vine din nou ca să-și ia poporul la Sine, la „nunta Mielului”, și să locuiască cu ei pentru totdeauna într-un univers înnoit (21:22).

Pe măsură ce ne gândim la slăvita speranță a celei de-a doua veniri, inimile ne sunt umplute de bucurie; sufletele noastre sunt mistuite de o nerăbdare fără suflare; ochii noștri încearcă să străpungă norii întunecați care ascund viitorul, sperând ca slăvita coborâre a Fiului omului să izbucnească înaintea privirii. Este o dorință care se revarsă în cuvintele: „Și Duhul și Mireasa zic: Vino! Și cine aude să zică: Vino!” (22:17).

Dar, în timp ce medităm asupra acestor adevăruri, ne dăm seama că El este deja cu noi – cu noi prin Duhul, umblând în mijlocul celor șapte sfeșnice de aur (1:12–20). „Și El Și-a pus mâna dreaptă peste mine și a zis: «Nu te teme! Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă, Cel viu. Am fost mort, și iată că sunt viu în vecii vecilor. Eu țin cheile morții și ale Locuinței morților.»” (Apoc. 1:17–18) Suntem, într-adevăr, mai mult decât biruitori prin Acela care ne-a iubit!

2. Tema cărții

Tema este biruința lui Christos și a Bisericii Sale asupra balaurului (Satana) și a ajutoarelor acestuia. Apocalipsa este menită să ne arate că lucrurile nu sunt ceea ce par. Fiara care se ridică din adânc pare a fi biruitoare. Ea „face război cu ei, îi biruiește și-i omoară. Și trupurile lor moarte zăceau pe ulița cetății celei mari care, în sens duhovnicesc, se cheamă Sodoma și Egipt, unde a fost răstignit și Domnul lor. Și oameni din orice norod, din orice seminție, din orice limbă și din orice neam se uitau la trupurile lor moarte timp de trei zile și jumătate și n-au dat voie ca trupurile lor moarte să fie puse într-un mormânt. Și locuitorii de pe

pământ se bucurau de ei și se veseleau și își trimiteau daruri unii altora, pentru că acești doi proroci chinuiseră pe locuitorii pământului.” (11:7–10) Dar această bucurie este prematură. În realitate, cel care triumfă este credinciosul: „Dar, după cele trei zile și jumătate, duhul de viață de la Dumnezeu a intrat în ei, și s-au ridicat în picioare; și o mare frică a apucat pe cei ce i-au văzut... Împărăția lumii a trecut în mâinile Domnului nostru și ale Christosului Său. Și El va împărăți în vecii vecilor.” (11:11, 15).

Pe tot parcursul profețiilor acestei minunate cărți, Christos este înfățișat ca Biruitorul, Cuceritorul (1:18; 2:8; 5:9 ș.u.; 6:2; 11:15; 12:9 ș.u.; 14:1, 14; 15:2 ș.u.; 19:16; 20:4; 22:3). El biruiește moartea, Locuința morților, balaurul, fiara, prorocul mincinos și pe oamenii care se închină fiarei. El este biruitor; prin urmare, și noi suntem, chiar și atunci când părem complet învinși.

Să privim, de pildă, la marea mulțime de credincioși portretizată în capitolul 7. Hainele lor erau pătate, dar au fost spălate și albite în sângele Mielului. Ei au trecut prin „necazul cel mare”, dar au ieșit din el (7:14). Au fost uciși, dar stau în picioare (11:11). Sunt persecutați de balaur, fiară și prorocul mincinos, dar, în final, îi vedem stând biruitori pe muntele Sionului. Mai degrabă, Îl vedem pe Miel, și împreună cu El o sută patruzeci și patru de mii, având Numele Său și Numele Tatălui Său scris pe frunțile lor (14:1). Ei biruiesc fiara (15:2).

*Par*ă că rugăciunile lor nu sunt auzite (6:10)? Judecățile trimise asupra pământului sunt răspunsul lui Dumnezeu la rugăciunile lor (8:3–5). Aceste rugăciuni constituie chiar cheia care va descuria misterele oricărei filosofii corecte a istoriei.

Par ei învinși? În realitate, ei domnesc! Da, ei domnesc pe pământ (5:10), în cer cu Christos o mie de ani (20:4), în cerul și pământul nou în vecii vecilor (22:5).

Și ce se întâmplă cu cei ce *par* a fi cuceritori: balaurul (12:3), fiara (13:1), prorocul mincinos (13:11) și Babilonul (14:8)? Ei sunt învinși – și exact în ordinea inversă. Babilonul cade în 18:2, fiara și prorocul

mincinos sunt pedepsiți în mod îngrozitor în 19:20, iar balaurul este închis în chin veșnic în 20:10.

Pe scurt, tema acestei cărți este exprimată în cel mai glorios și complet mod prin aceste cuvinte: „Ei se vor război cu Mielul, dar Mielul îi va birui, pentru că El este Domnul domnilor și Împăratul împăraților. Și cei chemați, aleși și credincioși care sunt cu El, de asemenea îi vor birui.” (17:14)

3. Oamenii cărora le este adresată cartea

Pe biroul meu se află un comentariu recent publicat asupra Apocalipsei. Este o carte foarte „interesantă”. Ea privește Apocalipsa ca un fel de istorie scrisă în avans. Descoperă în această ultimă carte a Bibliei referințe abundente și detaliate la Napoleon, războaiele din Balcani, Marele Război European din 1914–1918, fostul împărat german Wilhelm, Hitler și Mussolini, și așa mai departe. Dar astfel de interpretări, și altele asemănătoare, trebuie respinse de la bun început¹. Căci ce folos ar fi putut obține creștinii suferinzi și crunt persecutați din vremea lui Ioan din predicții specifice și detaliate despre starea Europei de peste două mii de ani?

O interpretare sănătoasă a Apocalipsei trebuie să pornească de la premisa că această carte a fost destinată credincioșilor care trăiau în vremea lui Ioan. Originea cărții se datorează, cel puțin parțial, circumstanțelor contemporane. Este răspunsul lui Dumnezeu la rugăciunile și lacrimile creștinilor crunt persecutați, răspândiți prin orașele Asiei Mici².

Cu toate acestea, deși este adevărat că trebuie să pornim de la epoca în care a trăit Ioan și trebuie chiar să subliniem faptul că starea de lucruri

¹ Pentru o notă descriptivă privind diversele teorii de interpretare, a se vedea M. C. Tenney, *New Testament Survey* (IVF), pp. 387ff.; și L. Morris, art. „Book of Revelation” în *The New Bible Dictionary* (IVF).

² Vezi capitolul 6 pentru o analiză mai detaliată pe această temă.

care a existat efectiv în ultimele decenii ale secolului I d. Chr. a constituit ocazia imediată pentru această profeție, trebuie să acordăm o importanță egală și faptului că această carte a fost destinată nu doar celor care au citit-o pentru prima dată, ci tuturor credincioșilor din întreaga această epocă.

Susținem această poziție prin următoarele argumente:

În primul rând, suferința la care a fost supusă Biserica în zilele apostolului Ioan este tipică pentru persecuția pe care adevărații credincioși trebuie să o îndure în întreaga epocă a harului (2 Tim. 3:12), și în mod special chiar înainte de a doua venire a lui Christos (Mat. 24:29–30).

În al doilea rând, multe dintre profețiile de care este plină această carte (de exemplu, „pecețile”, „trâmbițele” și „potirele”) se referă la principii și evenimente care sunt atât de largi în cuprindere, încât nu pot fi limitate la un an sau o perioadă anume, ci se întind peste secole, până la marea desăvârșire.

În al treilea rând, scrisorile din capitolele 2 și 3 sunt adresate celor șapte biserici. Șapte este numărul care simbolizează plinătatea. Folosirea lui aici indică faptul că întreaga Biserică este avută în vedere și că muștrările și mângâierile acestei cărți sunt menite pentru credincioșii creștini de-a lungul secolelor.

În sfârșit, toți cei care citesc și studiază această carte, în orice epocă, sunt numiți fericiți (1:3). Așa cum se întâmplă la început, tot astfel și la sfârșitul cărții, autorul se adresează nu doar unui grup de oameni care trăiesc într-un anumit deceniu, ci „oricui aude cuvintele prorociei din cartea aceasta” (22:18).

4. Autorul cărții

Autorul ne spune că numele său este Ioan (1:1, 4, 9; 22:8). Însă întrebarea este: care Ioan? Căci unii neagă că Ioan, ucenicul iubit, ar fi scris Apocalipsa. Aceasta se datorează, în parte, faptului că, în timp ce autorul celei de-a patra Evanghelii și al celor trei epistole ale iubirii nu-

și menționează niciodată propriul nume, autorul Apocalipsei ne spune că numele său este Ioan.

Din nou, se remarcă faptul că există o diferență izbitoare între stilul și tonul general al Evangheliei și Epistolelor, pe de o parte, și cel al Apocalipsei, pe de altă parte. Dar citiți Evanghelia după Ioan și apoi citiți Apocalipsa. Observați diferența? În prima, ideile curg lin; în a doua, ele sunt introduse brusc – nu știi niciodată despre ce va vorbi autorul în continuare. Prima subliniază dragostea lui Dumnezeu; a doua – se spune – accentuează dreptatea Sa aspră. Prima descrie starea lăuntrică a inimii; a doua se concentrează asupra desfășurării exterioare a evenimentelor. Prima este scrisă într-o greacă frumoasă, idiomatice; a doua este scrisă într-o greacă considerată „aspră, iudaică, barbară”³.

Se mai susține și că există o diferență semnificativă între doctrina Evangheliei și cea a Apocalipsei. Prima este deschisă, universalistă; predică Evanghelia „oricui” și doctrina mântuirii prin har. Cealaltă, se spune, este îngustă, particulară; este iudaică în doctrina ei despre mântuire și accentuează necesitatea faptelor bune⁴.

În sfârșit, se mai adaugă faptul că, încă din secolul al III-lea d. Chr., Dionisie din Alexandria a atribuit cartea Apocalipsei unui „alt Ioan”, o opinie adoptată de istoricul bisericesc Eusebiu.

Unii sunt convinși de aceste argumente și cred că un alt Ioan, diferit de ucenicul iubit, a scris Apocalipsa⁵. Ei cred totuși că apostolul Ioan este autorul celei de-a patra Evanghelii. Alții acceptă calitatea de autor a lui Ioan asupra Apocalipsei, dar susțin că altcineva – poate un alt Ioan, poate nici măcar un Ioan – a scris Evanghelia⁶. Și, desigur, există radicalii care neagă că apostolul Ioan ar fi scris fie Evanghelia, fie Apocalipsa⁷.

³ Eusebius, *Ecclesiastical History*, vii. 25.

⁴ W. Beyschlag, *New Testament Theology*, II, p. 362.

⁵ A se vedea, de exemplu, scrierile lui F. Bleek și J. Neander.

⁶ Această opinie este susținută de școala din Tübingen.

⁷ Bousset, Harnack, Holtzmann și Moffatt se numără printre aceștia.

Dar să examinăm argumentele pentru un moment. Primul argument impresionează prin slăbiciunea lui. Cu siguranță, faptul că autorul Apocalipsei se numește pur și simplu Ioan indică faptul că era foarte bine cunoscut, nu doar într-o anumită localitate, ci în toate bisericile Asiei. Când s-a numit pur și simplu Ioan, fără nicio altă precizare, toată lumea știa exact cine este. Nu pare justificată concluzia că această persoană, atât de cunoscută, trebuie să fi fost apostolul Ioan? Să presupunem că autorul cărții pe care o citiți acum s-ar fi semnat pur și simplu William; credeți că, măcar pentru o clipă, toată lumea ar ghici imediat cine a scris-o? Suntem pe deplin convinși că a existat un singur Ioan care nu avea nevoie să adauge „apostolul”, tocmai pentru că era cunoscut ca fiind apostolul! În plus, autorul nu se numește apostol din simplul motiv că a scris această carte în calitate de văzător, căruia i s-au descoperit vedenii (cf. Ioan 15:27; Faptele Apostolilor 1:22–23; 1 Corinteni 9:1).

Trebuie admisă diferența de gramatică, stil și ton general. Dar înseamnă asta că Ioan, apostolul, nu poate fi autorul Apocalipsei? Din punctul nostru de vedere, ba da. Cum explicăm atunci această diferență? Unii susțin că, atunci când Ioan a scris Evanghelia, a avut asistenți, poate chiar pe bătrânii din Efes; și că absența acestor asistenți atunci când Ioan era în Patmos ar explica gramatica și stilul particular al Apocalipsei⁸.

Alți factori pot interveni în această explicație. Mai întâi, nu ar trebui să exagerăm aceste diferențe de stil și limbaj. Între Evanghelie și Apocalipsa există, de asemenea, un corp solid de asemănări – fapt pe care, de curând, mulți au început să-l sublinieze. Aceste asemănări sunt izbitoare. Ele se regăsesc chiar și în construcții gramaticale particulare și în expresii caracteristice (cf. Ioan 3:36 cu Apocalipsa 22:17; Ioan 10:18

⁸ O explicație interesantă este oferită în A. Pieters, *The Lamb, the Woman, and the Dragon*, pp. 18ff. Vezi și A. T. Robertson, *Word Pictures*, VI, p. 274.

cu Apocalipsa 2:27; Ioan 20:12 cu Apocalipsa 3:4; Ioan 1:1 cu Apocalipsa 19:13; și Ioan 1:29 cu Apocalipsa 5:6)⁹.

Din nou, în legătură cu stilul – ar trebui să ne așteptăm să găsim același stil într-o istorie a evenimentelor (Evanghelia), o scrisoare personală (Epistolele) și Apocalipsa sau Descoperirea (Revelația)? În acest context, să nu uităm că atunci când Ioan a scris ultima carte a Bibliei, sufletul lui se afla într-o stare de adâncă emoție lăuntrică, uimire și extaz (căci era „în Duhul”), încât instruirea sa iudaică din tinerețe se poate să se fi manifestat cu mai multă forță și chiar să-i fi influențat stilul și limbajul.

Suntem convinși că natura transcendentă a subiectului, starea emoțională profundă a autorului atunci când a primit și a scris aceste vedenii, precum și utilizarea abundentă a Vechiului Testament – ebraic și grecesc¹⁰ – sunt responsabile în mare măsură pentru diferențele de stil care rămân după ce asemănările izbitoare au fost luate în considerare.

Nu este nevoie să insistăm prea mult asupra așa-numitei diferențe de accent doctrinar. Simpla realitate este că Evanghelia a patra și Apocalipsa nu se contrazic în nici măcar un singur punct. De fapt, concordanța doctrinară este remarcabilă¹¹. Evanghelia Îl numește pe Isus „Mielul lui Dumnezeu” (*amnos*) în Ioan 1:29; la fel face și Apocalipsa (*arnion*), de douăzeci și nouă de ori. Epistolele și Evanghelia folosesc titlul „*Logos*” cu referire la Domnul nostru (Ioan 1:1 ș.u.; 1 Ioan 1:1); la fel face și Apocalipsa (19:13). Evanghelia Îl prezintă pe Christos ca Ființa pre-temporală, eternă (1:1 ș.u.); la fel face și Apocalipsa (22:13; cf. 5:12–13). Evanghelia după Ioan atribuie mântuirea omului harului

⁹ Pentru alte similitudini între Evanghelie și Apocalipsa, vezi J. P. Lange, *The Revelation of John (Commentary of the Holy Scriptures, The New Testament, X)*, pp. 56ff.

¹⁰ Vezi A. T. Robertson, *The Minister and His Greek New Testament*, p. 113.

¹¹ Pentru o prezentare generală a acestui subiect, vezi H. Gebhardt, *The Doctrine of the Apocalypse*, în special pp. 304ff.; ad G. B. Stevens, *The Theology of the New Testament*, pp. 536ff., 547.

suveran al lui Dumnezeu și sângelui lui Isus Christos (1:29; 3:3; 5:24; 10:10–11); la fel face și Apocalipsa (7:14; 12:11; 21:6; 22:17) – în mod cât se poate de răspicat. Iar doctrina „oricui” se regăsește în ambele cărți (Ioan 3:36; Apocalipsa 7:9; 22:17).

Nu există diferențe doctrinare!

În sfârșit, în ceea ce privește opinia lui Dionisie, deja citată, ar trebui să fie clar că această perspectivă se bazează pe o interpretare greșită a unei afirmații foarte atente făcute de Papias¹² și a fost probabil influențată de opoziția față de chiliasm¹³, care a încercat să se justifice prin apel la cartea Apocalipsei¹⁴.

Biserica primară este aproape unanimă în atribuirea Apocalipsei apostolului Ioan. Aceasta era opinia lui Iustin Martirul (circa anul 140 d. Chr.); a lui Irineu (circa anul 180), care a fost ucenicul unui ucenic al apostolului Ioan; a Canonului Muratorian (circa anul 200); a lui Clement din Alexandria (circa anul 200); a lui Tertulian din Cartagina (circa anul 220); a lui Origen din Alexandria (circa anul 223); și a lui Hipolit (circa anul 240)¹⁵.

Când adăugăm la toate acestea faptul că, potrivit unei tradiții foarte solide, apostolul Ioan a fost exilat pe insula Patmos (cf. Apocalipsa 1:9) și că și-a petrecut ultimii ani ai vieții la Efes, către care este adresată prima dintre cele șapte scrisori din Apocalipsa (2:1), concluzia că ultima carte a Bibliei a fost scrisă de „ucenicul pe care îl iubea Isus” devine inevitabilă.

¹² Vezi discuția din R. C. H. Lenski, *Interpretation of St. John's Revelation*, pp. 8ff.

¹³ Din grecescul *chilioi*, „1000”; termen folosit pentru a descrie viziuni escatologice cu un caracter puternic milenarist.

¹⁴ N. B. Stonehouse, *The Apocalypse in the Ancient Church*, p. 151.

¹⁵ *Ante-Nicene Fathers*, I-III. Vezi și N. B. Stonehouse, op. cit., pp. 153ff.

5. Datarea cărții

Se ridică acum întrebarea: când a scris Ioan Apocalipsa? În anul 69 (sau chiar mai devreme) sau trebuie să inversăm cifra și să o facem 96 (sau poate 95)? Nu se poate găsi niciun argument cu adevărat convingător în sprijinul datei mai timpurii. Argumentele prezentate se bazează pe mărturii târzii și nesigure, pe ideea complet imaginară că Ioan nu cunoștea încă greaca atunci când a scris Apocalipsa și pe o interpretare literală foarte discutabilă a unor pasaje care cu siguranță au o semnificație simbolică. Astfel, de pildă, ni se spune că templul din Ierusalim încă mai stătea în picioare când a fost scrisă Apocalipsa, deoarece 11:1 spune: „Scoală-te și măsoară Templul lui Dumnezeu.”

Data târzie are un sprijin foarte puternic. Irineu spune: „Căci aceasta (vedenia apocaliptică) a fost văzută nu cu foarte mult timp în urmă, ci aproape în zilele noastre, spre sfârșitul domniei lui Domițian.” Și iarăși spune: „...biserica din Efes, întemeiată de Pavel și în care Ioan a locuit până în vremea lui Traian (98–117 d. Chr.), este o martoră adevărată a tradiției apostolilor.”¹⁶

Când, în legătură cu aceste dovezi clare și puternice, ne amintim că Apocalipsa reflectă o epocă în care Efesul își pierduse deja dragostea dintâi; Sardes este deja „moartă”; Laodiceea – care fusese distrusă de un cutremur în timpul domniei lui Nero – a fost reconstruită și se laudă cu bogăția ei spirituală (3:17); Ioan a fost „exilat”, o formă foarte obișnuită de persecuție în timpul domniei lui Domițian; Biserica îndurase deja persecuții în trecut (20:4); iar Imperiul Roman, ca entitate, devenise marele adversar al Bisericii (17:9); când ne aducem aminte toate aceste fapte, suntem forțați înspre concluzia că data târzie (95 sau 96 d. Chr.)

¹⁶ *Ante-Nicene Fathers*, I, pp. 416, 559.

este corectă¹⁷. Apocalipsa a fost scrisă spre sfârșitul domniei lui Domițian de către apostolul Ioan.

Totuși, adevăratul autor nu este Ioan, ci Însuși Dumnezeu Atotputernicul. „Descoperirea lui Isus Christos, *pe care i-a dat-o Dumnezeu...* și a făcut-o cunoscută trimițând prin îngerul Său la robul Său Ioan...” (1:1, sublinierea adăugată). Desigur, Ioan, apostolul, a scris Apocalipsa. Dar Dumnezeu, prin Christos, a fost adevăratul Autor. Prin urmare, ceea ce prezice această carte nu este produsul fanteziei omenеști, predispusă la eroare, ci revelația voii și planului lui Dumnezeu cu privire la istoria Bisericii.

La Copenhaga, printre multe sculpturi nobile ale lui Thorwaldsen, se află una care îl reprezintă pe apostolul Ioan. Chipul său este străbătut de seninătatea cerului. El privește efectiv în sus, spre cer. În fața lui se află tăblița de scris. În mâna lui este pana. Dar pana apostolului nu atinge tăblița. El nu va îndrăzni să scrie niciun cuvânt până când acesta nu îi este dat de sus¹⁸.

¹⁷ Pentru data mai timpurie, însă, vezi H. Cowles, *The Revelation of St. John*, pp. 17ff. Printre cei care susțin data târzie se numără Alford, Godet, Moffatt, Ramsay, Swete, Warfield și L. Berkhof în *New Testament Introduction*, pp. 347f.

¹⁸ Vezi A. Plummer, *The Book of Revelation (Pulpit Commentary)*, p. 150.